

GESCHIEDENIS ZEVENDE KLAS

ONTDEKKINGSREIZEN IN DE OUDHEID

- TWEESTROMENLAND en JORDAAN = Vruchtbare halve maan. Ontstaan van de cultuur (vanuit godsdienst en landbouw).**
+/- 11.500 jaar geleden eerste cultivatie. Deze verspreidt zich naar het oosten en het westen. **Waarom in die richting en niet noordwaarts en zuidwaarts? Dit heeft te maken met het klimaat. Cultivatie van granen gebeurde in de gematigde zone. Sumeriërs reisden naar de Indusvallei (nog vóór 3.000 vC). Gilgamesj en de reis naar Dilmoen (Bahrein in de Perzische Golf) tussen 3.000 en 1.600 v.C. **Tekst voorlezen blz 57****
- EGYPTEN (*Wiki: 'ontdekkingsreizen in de oudheid'*)
Hannu: rond 2.750 vC: Rode Zee, Arabië, land van Poent.
Harkhuf +/- 2.300 vC: ontdekte de Nijlcataract en reisde door naar Yam (Zuid-Nubië).
Farao Pepi II - gestorven in 2.219 VC. (einde van het Oude Rijk) reisde zelf ook naar Poent.
- FENICIË
Eerste steden Sidon en Tyrus aan de Middellandse Zee. Eerste schrift met letters.
Zeevaarders - handelaars: Griekenland, Egypte, Kreta. Verkennen de Middellandse Zee en stichten kolonies.
Steden: Cádiz aan de Atlantische Oceaan (rond 1.100 vC).
Carthago : legende van Dido en stichting van de stad (stierenhuid in reepjes) en Aeneas.
6^e eeuw VC: Hanno vaart langs de westkust van Afrika. (*Wiki: Hanno*)
4^e VC. Himilco vertrekt vanuit Carthago en verkent de kusten van Brittannië, op zoek naar de tineilanden. .
Ontdekking van de Azoren (later van 16e tot 18e eeuw Vlaamse Eilanden genoemd)
Verhaal van Herodotus over een reis van Feniciërs die rond Libye waren gevaren en de zon aan de rechterhand hadden gehad. Herodotos gelooft dit niet.
- GRIEKENLAND
De Griekse mythen vertellen over de ontdekkingen. Bijvoorbeeld Perseus (Atlasgebergte), Heracles (Zuilen van Heracles - **verhaal van de runderen van Geryones vertellen blz 125**). Maar er zijn ook andere verslagen gevonden.
In de 7e eeuw VC ontdekten zij de Atlantische Oceaan en de Straat van Gibraltar. (Zuilen van Heracles)
eind 6e eeuw VC: Volgelingen van Pythagoras beweren dat de aarde een bol is die samen met 9 andere bollen rond een centraal vuur in de ruimte hangt. (9 andere bollen zijn: zon, maan, vaste sterren (hemelkoepel), 5 planeten en een tegenaarde). Het centrale vuur is van op de aarde niet te zien, want het deel dat bevolkt is, is afgewend van het vuur.
Socrates en Plato waren ervan overtuigd dat de aarde bolvormig was. Socrates zei dat ze plat leek omdat de bol zo groot was.
Scylax van Caryanda: rond 515 vC door de Perzische koning Darius uitgestuurd om de Indus te verkennen.

Pytheas van Massilia (Marseille) heeft rond 330 vC West-Europese kusten bevaren. Kwam langs Noorwegen, IJsland. Het meest noordelijke land dat hij bezocht was Thule (Ultima Thule).

Aristoteles (leermeester van Alexander de Grote) beweerde dat er slechts een smalle strook zee was tussen het oostelijke einde van Azië en de Zuilen van Heracles. Daarvan was Columbus ook overtuigd.

Nearchus, de vlootvoogd van Alexander de Grote onderzocht de Perzische Golf. Rond 320 vC

Rond 300 vC verbleef de Griek Megasthenes aan het Indische hof en schreef er een boek over.

Eratosthenes van Cyrene (276-196 vC): berekende de omtrek van de aarde (mat de hoogte van de middagzon in Alexandrië en in Aswan (800 km zuidelijker) en kwam uit op 250.000 stadiën = 39.900 km (1 stadie = 159 m).

Hipparchus rekende rond 140 vC nog nauwkeuriger en kwam uit op 252.000 stadiën. Verdeelde die in graden en ontwierp de breedtegraden. Die noemde hij climata (> klimaat).

Rond 130 vC voer Eudoxos rond het Arabische schiereiland en verkende een deel van de Afrikaanse kust (was in opdracht van de farao van Egypte).

Herodotus (485-420 vC): reisbeschrijving in Egypte. **Tekst voorlezen blz 95.**

5. ROME

In de republiek (2e eeuw vC) legden Grieken contact met China en ontstond de zijdehandel (zijderoute). Chang Ch'ien (Zhang Qian) legde vanuit China contact met Bactrië dat kort voordien door Alexander de Grote bereisd was.

Periplus van de Erytreïsche Zee (+/- 110 nC) (zie Wikipedia)

Claudius Ptolemaeus (140 NC) tekende China op zijn kaart.

Tekende ook de Gelukseilanden in de Atlantische Oceaan op de kaart.

Julius Caesar en zijn opvolgers Augustus en volgende keizers trokken steeds verder noord-westwaarts, veroverden Brittannië. Maar verlieten het na korte tijd.

6. In de loop van de vierde eeuw wint het christelijke geloof aan macht en worden er geen ontdekkingsreizen meer ondernomen. Men richtte zich weer op wat in de Bijbel stond, vooral op de profeet Ezechiël die Jeruzalem als middelpunt van de aarde beschouwde.

PYTHEAS VAN MASSALIA

De eerste grote reiziger van wie we de naam kennen, was Pytheas, die in Massalia (het huidige Marseille) woonde. De inwoners van Massalia wisten van schippers die de Rhône waren opgevaren en andere reizigers hadden ontmoet, dat er een grote noordelijke zee was. Die zee was groot genoeg om eilanden te bevatten waar kostbare metalen werden geproduceerd en waar een fraaie, bruine, harsachtige substantie vandaan kwam, het zeer begeerde amber.

Maar de Rhône zelf liep niet door tot aan de noordelijke zee en niemand wist precies hoe ver het naar die zee was.

Rond 330 v.C. vertelden zeelieden die terugkwamen uit het westelijke deel van de Middellandse Zee dat de Zuilen van Hercules op dat moment niet verdedigd werden. Dat was de kans waar de kooplieden van Massalia op gewacht hadden. De weg lag open om die noordelijke zee te gaan zoeken.

Pytheas werd gekozen om de reis te leiden. Hij kreeg een schip van bijna vijftig meter lang tot zijn beschikking. (*Dit schip was groter dan het schip van Columbus, 1.800 jaar later*).

Pytheas voer dicht langs de kust en bereikte het noorden van Frankrijk. Vervolgens voer hij door de koude regens en de mist tussen Engeland en Ierland door tot aan de eilanden die hij Orka noemde. (*Deze eilanden heten nu Orkney-eilanden*). Daarna passeerde hij de Shetlandeilanden en de Faeroër en bereikte een land waar de zon op de eerste dag van de zomer vierentwintig uur boven de horizon bleef staan. Hij noemde die plek Thule. Eeuwenlang was Thule in feite het einde van de wereld aan de noordkant. Het kan IJsland, Noorwegen, de Shetlands of de Faeröer geweest zijn.

Pytheas keerde via Denemarken en Zweden terug, ontdekte een brede zee die ver het land indrong (*de Oostzee*) en ging op zoek naar het 'Land van amber'. Hij ontdekte er rivieren die van zuid naar noord stromen, zoals de Oder en de Weichsel.

Toen hij in Massalia terugkeerde weigerden veel mensen hem te geloven.

Niet veel later kregen de Carthagers de Zuilen van Heracles in handen en was de Atlantische Oceaan voor Grieken weer onbereikbaar.

Opdracht

Teken een kaart en duid daarop alle plaatsen en rivieren aan die in de tekst voorkomen. Teken in stippellijnen de reis van Pytheas op de kaart.

PYTHEAS

The Greek explorer Pytheas is the first to have written of Thule, doing so in his now lost work, *On the Ocean*, after his travels between 330 BC and 320 BC. He was sent out by the Greek city of Massalia to see where their trade-goods were coming from. Descriptions of some of his discoveries have survived in the works of later authors.

Polybius in his *Histories* (c. 140 BC) cites Pytheas as one "who has led many people into error by saying that he traversed the whole of Britain on foot and telling us also about Thule, those regions in which there was no longer any proper land nor sea nor air, but a sort of mixture of all three of the consistency of a jellyfish in which one can neither walk nor sail, holding everything together, so to speak."

Strabo in his *Geography* (c. 30) notes that Pytheas says it "is a six days' sail north of Britain, and is near the frozen sea."

Now Pytheas of Massilia tells us that Thule, the most northerly of the Britannic Islands, is farthest north, and that there the circle of the summer tropic is the same as the Arctic Circle. But from the other writers I learn nothing on the subject - neither that there exists a certain island by the name of Thule, nor whether the northern regions are inhabitable up to the point where the summer tropic becomes the Arctic Circle.

Nearly a half century later, in 77, Pliny the Elder published his *Natural History* in which he also cites Pytheas' claim that Thule is a six-day sail north of Britain. Then he writes: "The farthest of all, which are known and spoke of, is Thule; in which there be no nights at all, as we have declared, about mid-summer, namely when the Sun passes through the sign Cancer; and contrariwise no days in mid-winter: and each of these times they suppose, do last six months, all day, or all night."

Finally, in refining the island's location, he places it along the most northerly parallel of those he describes, writing: "Last of all is the Scythian parallel, from the Rhiphean hills into Thule: wherein (as we said) it is day and night continually by turns (for six months)."